

Formannen har ordet

Vinteren nærmer seg med mange gjøremål for døren.

Dersom vi ser tilbake på sommerens aktiviteter så har vi hatt to markvandring, en til mølla og en i Nærnes. Vi hadde også en busstur til Labro, og vi arrangerer den årlige Oldtidsmarsjen. Jeg hadde gjerne sett at oppslutningen om våre arrangementer hadde vært

noe større. Er det noen av medlemmene som har ideer om hvordan interessen kan vekkes?

I Mølla står vi foran store utfordringer. Jeg håper «mølle-komiteen» får god hjelp, slik at det blir fart i oppryddingsarbeidet der nede.

God høst.

Ole Rud

Hva har hendt, og hva hender?

Dette har hendt:

- 23. mars Årsmøte
- 16. mars Kulturdagene 2006
- 29-30 apr. Bruktmarked/Loppetorg
- 11. juni Markvandring
- 18. juni Busstur til Kongsberg
Labro museer, omv. Arne Gytrup
Kongsberg kirke, omv. Hesselberg
Løken.
- 27. aug. Markvandring
- 10. sept. Oldtidsmarsjen
- 12. okt. Medlemsmøte

Hva hender i lagets regi?

- 7. des. Julemøte
Eldar Steen forteller om sølvveien
fra Kongsberg til Drammen.
- 22. mars Årsmøte

Ny runde med «Bli kjent i egen bygd» vurderes arrangert i 2007.

Husk: Kornmagasinet er åpent hver torsdag fra kl. 18.30 og til ca. 20. Vi ønsker alle velkommen innom til en prat og eventuelt et besøk på bygdesamlingen.

Røyken historielag - styret 2006/2007

Verv	Navn	Adresse	Tlf/mobil
Formann	Ole Rud	Helgerovn.2, 3430 Spikkestad ole-rud@online.no	31-28 46 10 911 85 202
Nestformann	Bjarne Kjos	Boks 62, 3431 Spikkestad bjarne.kjos@nav.no	31-28 33 13 934 13 927
Kasserer	Arne Trulsvik	Bryggevn. 46A, 3470 Slemmestad brith.trulsvik@online.no	31 28 11 84 913 21 705
Sekretær	Anne-Kirsti Andresen	Nyveien 7, 3470 Slemmestad anne.andresen@royken.kommune.no	31 28 23 03 908 09 253
Styremedlem	Berit Jakslund	Bøveien 54, 3472 Bødalen beritjo1@start.no	31 28 18 93 930 23 718
Varamedlem	Bjørn Fossnes	Utsikten 18, 3911 Porsgrunn b-foss@online.no	35-55-89-09 922 58 512
Varamedlem	Ole Sønju	Krystallveien 37, 3478 Nærnes ksonju@start.no	31 28 12 54
Varamedlem	Kristin Ølstad	Gaupeveien 1, 3470 Slemmestad kristed@frisurf.no	31 28 00 63 988 74 347

En vandring i forhistorien

5. september 2005 bestemte vi oss for å sjekke ut noe av historien til et par av våre 3.tippoldeforeldre. Vår bestemor, Hanna Bjerknes, født Hansdatter Simensen, hadde slekt fra Frogn kommune. En av hennes tippoldefedre het **Søren Bergersen Håoen** (1720-1781), en annen het **Ole Monssøn Langaaren**, som døde 1790. Hennes oldefar het forøvrig **Nils Sørensen Langaaren** (1760-1831).

Tilfeldigheten hadde gjort at undertegnede hadde kommet over en bok om Langåra, utgitt i 1999, «Folk-Hytter-Skip-Historie Søndre Laangaara», redigert av Arvid Bryne.

I den fant jeg informasjon om nettopp Søren Bergersen Håoen, Ole Monssøn Langåren og Nils Sørensen Langåren. I kapitlet «Den lange stripen», skrevet av Cille Biermann, sto bl.a. dette:

«På øya Langåra i Oslofjorden finnes det et lite gårdsbruk som startet som en husmannsplass. Denne plassen ble bygget opp av Søren Bergersen, som i 1752 fikk bygselsbrev på hele Søndre Langåra av Christen Carlsen i Drøbak. Carlsen som på den tiden også eiet hele Håøya krevde 1 riksdaler og 2 ort i året som skatt og landskyld, samt at Søren måtte bygge opp de nødvendige husene på 2 år.»

Det hevdes i boken om «Søndre Langaara» at dette er de stuene som idag heter «Blaastua» (g.nr 78, br.nr 7) og «Årestuen». Førstnevnte var våningshus, sistnevnte låve med tilhørende fjøs. Langåra består totalt av 20 mål sand- og myrjord, samt 100 mål dårlig skog.

Søren må ha tjent gode penger, for i 1761 kjøper han hele Håøya av Christen Carlsen og flytter dit. Nærmere bestemt til **Orrekloa**. Bruket på Langåra selger han til **Ole Monssøn Langåren** (far til Søren svigerdatter Andrea) som så ble selveier av g.nr. 78 i 1782. Skjøtet kjøper han av Søren etterfølgere for 115 riksdaler.

Ole Monssøn fortsetter gårdsdriften på Langåra og ved hans død i 1790 består boet av en ku, 4 sauer, 423 riksdaler, samt en frakteskute, som bl.a. gikk i transport for kongens regning i 1788. Denne båten ble tatt i prise av svenskene. Den utbrakte 320 riksdaler.

Eiendommen var i tillegg blitt gjeldfri. Ole Monssøn må ha vært en forholdsvis velstående mann. Enken etter Ole Monssøn Langaaren, Jorun Jonsdatter, overdro kjøtet i 1791 til sin

Eiendommen Blaastua, nesten på sydspissen av Langåra, ligger idyllisk til, omkranset av noen fjellknauser, med velholdte plener og mange store trær. Det er vel for sent å komme med krav om «odelsinnløsning» nå, dessverre!

svigersønn, Nils Sørensen Langaaren (1760-1831) mot livøre.

Bruket på Langåra gir ikke mye å leve av nå og Nils sper på inntekten som «båtfører». Han driver fraktfart. Da han dør i 1831 etterlater han seg de to båtene «De trende brødre» og den mindre «Løven», taksert til henholdsvis 270 og 70 specidaler. Han er en holden mann når han dør, med en bruttoformue på 1338 specidaler, netto 707 specidaler. To av sønnene overtar hvert sitt seilskip, mens den tredje, Ole Nilsen løser ut Langåra og Lågøya for 450 specidaler. I følge Skifterettens takstmenn er dette en passende sum i en tid da prisene på eiendommer «saa betydelig ere faldne».

Abraham Nilsen Sandvigen (barnebarn av Søren Bergersen Håoen og morfar til vår bestemor Hanna Bjerknes) er en av de tre sønnene til Nils. Hvilken skute han overtar er dessverre ikke kjent. Uansett, hans yrke er frakteskuteskipper på selveiet båt fra 1831 og videre utover.

Ole Nilsen driver også fraktfart, med jakten «Paulus» på 5 ½ kommerselster, forøvrig verdsatt til 200 specidaler ved hans død. For å spe på inntektene driver han også gjestgiverivirksomhet fra Blåstua og i 1841 får han rett til å «sælge fornødenhetsartikler til soefarende». Ole Nilsen får «brennevinsrett», et annet ord for skjenkebevilgning, i 1843 og Blåstua blir et kjærkomment stoppested for trafikken til Kristiania (Oslo). Både for skuter på vei inn og de som reiste med hest på isen vinterstider. Ole Nilsen døde i 1848, og eiendommen ble solgt til Christian Martin Zimmermann fra Spro. Han bosatte seg ikke på Langåra. Folketellingen i 1865 viser at Langåra var ubebodd det året.

En av husets senere beboere, Hans Johan-

nesen, som endret navn til Beck, bodde i Blåstua fra 1876. Med egen frakteskute på Nærnes, og etter hvert med oppdrag fra Esso på Steilene, så han sitt snitt til å «låne» litt maling (pulver og linolje) hos sin arbeidsgiver. Oljetønnene på Steilene var av tre den gangen, og hadde den samme karakteristiske blåfargen på topp og bunn, derav også navnet Blaastua.

Så langt om forhistorien, nå var tiden kommet for å finne Blaastua. Vi var 3 søskenbarn på turen, Synnøve Nilsen, Jan Bøhmer og undertegnede og vi startet på brygga, gikk sørover på ren intuisjon og etter kort tid så vi den markante blåfargen bak noen trær. Det var med andakt og følelse vi vandret ned til hagen, huset og brygga. Dagens hus er mye større enn det opprinnelige, men den søndre delen består fortsatt av den gamle tømmerstuen på ca. 50 m². Tømmerstuen har vært inndelt i 3 rom og med et stort soveværelse i 2. etasje. Nå er hele bygningen forlenget 6-7 meter, slik at de gamle tømmervegger befinner seg innenfor dagens yttervegg på sjøsiden. Den gamle tømmerstuen er nesten uforandret, den har f.eks. fremdeles sine 2 gamle dører med kikkehull, slik at man kunne se hvem som ville inn i sjenkestuen. Gulvet i gamlestuen ligger rett over bakkene, så de som bodde her på vinterstid må ha hatt det svært kaldt. Enkelte opprinnelige vidusglass med grønnskjær og luftblærer er fortsatt inntakt. Mellom vindu og tømmervegg

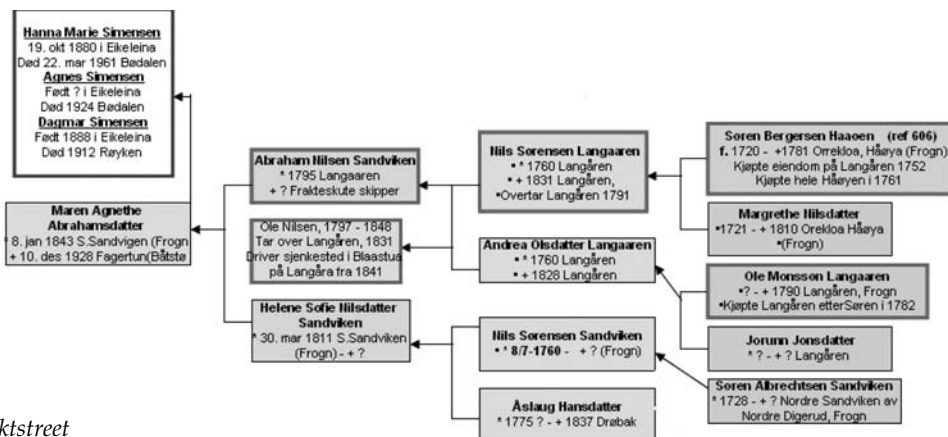
Blåstua en dag i september 2005 – Foto: Jan Bøhmer. Fra pipa og mot venstre er den opprinnelige Blåstua. Den høyre delen er påbygget i 1920 årene.

besto isolasjonen av mose, fra gammelt av.

Det blir noe eget med et besøk på en eiendom med mye historie bak seg, spesielt når fjerne forfedre en gang har satt sitt preg på stedet. Fantasien får fritt spillerom, og vi kunne så levende forestille oss hvordan det måtte ha vært å bo her, med frakteskuter liggende i de små vikene, hvor det nå var permanente badebrygger, eller kanskje liggende på utsiden av tangene.

Gårdsdrift på Langåra må også ha vært en begrensning på slutten av 1700 tallet. Derimot var nok sjenkestuen et bedre tiltak på midten av 1800 tallet. Skutetrafikken til Kristiania var nok betydelig større da og et «vannhull» på vei innover fjorden, var sikkert velkommen blandt de sjøfarende. Gjennom hele 1800 tallet ser vi forøvrig at frakteskuter er hovedgesjeften for de som bor på øya.

JAN BJERKNES

Åros – Åroskastet – Kastet

Jeg er blitt bedt om å skrive litt om Åroskastet. Navnet Åroskastet er konstruert som navn på en bussholdeplass. Jeg regner med at det ble slik, for å skille de forskjellige holdeplassene med Åros i navnet fra hverandre.

Hvis jeg skal forsøke å plassere Kastet nærmere, så ligger området nord for Lagahølet båthavn. Slik jeg har fått forklart navnet Kastet, så er det et sted hvor tømmer ble kastet utfor stupet og ned i sjøen, for så å bli fløtet/tauet bort.

Min mor, som ble født i 1902, har fortalt fra sin barndom. Den gang Ivers vei (Gamle Hurumvei) var hovedvei fra Sætre mot Røyken og nåværende fylkesvei (tidligere RV 165) ikke var påbegynt. Den ble ferdig i 1922. Min mor fortalte at det var en gresslette ned mot sjøen der hvor fylkesveien nå går. Landskapet er forandret, mye er skutt ut og mye er bygget opp, for å kunne føre frem fylkesveien. Det, som i dag kalles Kastetåsen, er stedet hvor fjellet stuper i sjøen. Det er det mest sannsynlige stedet, fordi rett syd for stedet ligger «Under Kastet.» På begge sider av stupet har det vært brygger og sjøbuer i uminnelige tider.

Kastet ble brukt som «muntlig» etternavn.

Min oldefar, Andreas Kastet, gikk under dette navnet hele sitt liv, selv om han hadde et annet etternavn. Min mor ble også kalt Kastet, selv om det heller ikke var hennes etternavn. Jeg har fiskeredskap etter min oldefar, som er merket AK.

Under Kastet ligger Underkastet, som i dag uttales i ett ord. Det er et lite skipperhus. De, som bodde der, ble kalt Underkastet uavhengig av reelt etternavn.

Langs stranda mot syd ligger det fremdeles gamle sjøbuer, som selvfølgelig har vært vedlikeholdt og endret i årenes løp. Men, de ligger på samme sted hvor bl.a min oldefars bu lå, og hvor han oppbevarte sin fiskeredskap iflg. min mor. Det fantes også fiskehjell for tørking av fisk, som vi barna syntes var et glimrende klatrestativ. Det ble drevet yrkesfiske av Olaf Olavesen og hans far. Fisken ble kjørt rundt med hest og en lukket kjerre, hvor fisken ble oppbevart på is.

Kastet, hvor jeg bor, lå under Åroselven gård. Min mor kjøpte eiendommen i 1932, den var bygslet frem til da. I dag står det et såkalt byggmesterhus i forenklet dragestil på eiendommen. Huset sto ferdig oppført i 1910. Inn

Utsikt fra Kastetåsen. Kortet er postlagt 12.5.42 og er adressert til min mor.

flyttet min oldefar, min mors foreldre, min tante og min mor. Bare første etasje var ferdig. Det kunne vi se av årstallet på avisene, som ble funnet i veggen da vi pusset opp i 1983.

På eiendommen sto det en eldre laftet stue, lav og liten. Den ble revet sent 1940-tall.

Gamle bilder fra Nitroglycerincompagniet viser at de fleste på Kastet arbeidet der. Noen var tidligere sjømenn og fiskere, som fikk tilgang til lettere, fast arbeide på land. Mange kvinner var ansatt som «tullepiker»): de tullet dynamitten inn i vokset papir. Fabrikken på Engene var eneste fabrikkpipe i nærheten på slutten av 1800-tallet. Den ble grunnlagt i 1876. På mange måter er beboerne på Kastet nær knyttet til Engene, som var navnet fabrikken gikk under. Det var stor klasseforskjell innen fabrikken. Jeg husker fra min oppvekst på 1940/50 tallet at de som var funksjonærer hadde kortere arbeidstid. Men alle, uansett stilling og stand brukte sykkel til og fra jobben året rundt. Det var bare ingeniører og direktører som hadde bil.

Det vokste frem et velregulert samfunn rundt Engene. I tillegg til de som arbeidet med sprengstoff, fantes håndverkere av alle slag som jobbet med vedlikehold. Min far f.eks. var tømmermann. De gikk læretiden sin på fabrikken.

Jeg har mange ganger tenkt på at de som ble ansatt på Engene på slutten av 1800-tallet, må ha hatt en relativt god og sikker økonomi. Det ble bygget nye, større hus rundt århundreskiftet (1900). Ofte ble de gamle stueene kjernen i de nye husene. Det ble bygget noen sveitservillager. De var ikke storslagne. Grunnplanen bestod av gang kjøkken og stue med en halvetasje i annen etasje. Men, forbedringen fra små tømmerstuer må ha vært enorm.

Så sent som i min barndom var fjordbåten den foretrukne reisemåten til Oslo. Det gikk buss, men båten var hyggeligere. Vi var mer orientert mot Oslo enn mot Drammen. Det var dit vi reiste for å fornye garderoben. Langs Ivers vei bodde det en skredder og to sydamer pluss en ambulerende sydamer. Det var midt på 1950-tallet før jeg fikk min første ferdigkjøpte kåpe. Regelmessig vår og jul fikk jeg sydd de klær jeg trengte, slik var det for mange rundt her. Sydamene hadde store mønsterbøker hvor vi fant modellene vi ønsket oss.

Jeg har snakket med et par naboer, som hadde sin barne- og ungdomstid i mellomkrigstiden. De forteller at det var en klassefor-

skjell på barn av arbeidere på Engene og barn av arbeidere, som tjente til familiens opphold som f.eks. gårdsarbeidere. Jeg er blitt fortalt at «Engene-barna» hadde bedre klær og f.eks. sportsutstyr. Dette styrker mitt inntrykk at vi, som hadde foreldre ansatt på Engene, ikke led noen nød. Vi hadde ikke overflod, men vi fikk det vi trengte av klær og utstyr.

På mange måter var 1950-tallet en god tid å vokse opp i, men jeg lengter ikke tilbake til utedo og sinkbaljen foran ovnen på lørdager.

Ivers vei (Gamle Hurums vei) er også en merkelig konstruksjon. Det var tre veivalg til Åros sentrum. Vi kunne gå Bråtan, som i dag heter Feveien (uvisst av hvilken grunn), Gamleveien (Gamle Hurumvei) og Nyveien (dagens fylkesvei). Hvis vi gikk Gamleveien, la vi gjerne til at «vi går over Ivers». Selvfølgelig har Gamle Hurum vei fått navnet Ivers vei på denne måten, men navnet trenger en forklaring i motsetning til Gamle Hurum vei, som er selvforklarende. Hvis jeg får komme med et personlig synspunkt, så synes jeg det er synd at gamle, hevdvundene navn endres.

EVA VINJE

Kornmagasinet får nytt «vertskap»

Etter mange års energisk og oppofrende innsats med vask og utleie av Kornmagasinet, takker nå Frøydis og Cato Christoffersen for seg. Det er ikke få timer de to har lagt ned for å holde vårt lokale i presentabel stand for våre leietagere. Også når det gjelder modernisering av inventaret og innkjøp av utstyr har de vært de styrende.

Historielaget takker de to for en lang og trofast tjeneste. De to vil selvfølgelig bli å se på Kornmagasinet i fremtiden, spesielt i arbeidet med bygdesamlingen.

Samtidig ønsker vi Kristin Ølstad lykke til med oppgavene. Kristin bor i Gaupeveien 1 i Slemmestad og er å treffe på telefon 31 28 00 63 eller mobil 988 74 347.

RED.

Oldtidsmarsjen søndag 12. september 2006

Sjeldent har vel Historielagets oldtidsmarsj Svært velsignet med maken til flott høstvær som i år. På Bø valgte vi ikke å slå opp det teltet som vanligvis er godt å søke ly i, og folk koste seg i praktfullt solskinn og nesten vindstille. Frøidis` suppe gikk unna, til tross for at vi nok godt kunne tenkt oss noen flere «mid-dagsgjester».

Den pensjonerte gårdbrukeren på Bø med frue inispiserte som vanlig at alt gikk skikkelig for seg og at suppa holdt kvaliteten. Utrolig at denne spreke karen nærmer seg 100 år med stormskritt! En hyggelig prat med ekteparet Kjølén har blitt en tradisjon ved disse anledningene.

Ei elgku med to kalver passerte i fint trav over jordene uten å la seg friste av suppelukta, men ellers gikk det unna med både suppe, boller og saft.

67 personer deltok i årets Oldtidsmarsj. Ca 24 gikk hele marsjen og startet på Gullaug. 4 stk startet fra Spikkestad, og resten fra Røyken kirke. Vel fremme i Slemmestad valgte mange å hvile ut på Gamle Slemmestad Pub.

Vi savner flere turmarsjdeltakere og oppfordrer flere til å delta i vår årlige turmarsj.

Resultatliste for naturstien 2006:

1. Berit Svens	9 rette
2. Anne Sandbu	8 rette
3. Odd Hjermundrud	8 rette
4. Ingrid Buck	7 rette
Aslaug Hegg	
Janne Hellerud	
Knut K. Jenssen	
Erik J. Sandbu	
Christel Thune	
Grethe Utvei	
11. Martina Bergh	6 rette
Heidi Hjermundrud	
Fru Gran	
Kaja Haug Jakobsen	
Kåre Myking	
Anne Opsahl	
Torleif Remme	
Øystein Stenberg	
John R. Thune	
20. Hans-Petter Grethens	5 rette
Hr Gran	
Martin Haugmo	
Vegard Hjelseth	
Berit Jakslund	
Birgitta Jenssen	

Været tillot servering under åpen himmel.

Tor Arne Klockervold
 Jorun Myking
 Elin Olafsson
 Jens Petter Svendsrud
 Elisabeth Sørmo

Deretter fulgte ca 25 personer med 4 rette og nedover. De tre beste ble premiært, vinneren fikk også i år en fin trebolle med inskripsjon, laget av Ole Sønju.

Naturstiens oppgaver

Spørsmål 1: Røyken var en av de første kommuner i Buskerud som fikk godkjent sitt kommunevåpen, når ble det godkjent?

1 : 1967 x : 1978 2 : 956

Spørsmål 2: Når ble det innført firesifrede postnummer i Norge?

1 : 1958 x : 1963 2 : 1968

Spørsmål 3: Røyken kommune har litt over 17 000 innbyggere. Hvor mange grunnskoleelever hadde kommunen i skoleåret 2005/2006?

1 : 2660 x : 2420 2 : 2180

Spørsmål 4: Hvor lang er Elgsåstunnelen på Rv. 23 (Åros/Sætre)?

1 : 2450m x : 2600m 2 : 2850m

Spørsmål 5: «Solberg lille», dagens Kinakro i Røyken sentrum, var rådhus frem til 1975. Når ble huset kjøpt av kommunen?

1 : 1936 x : 1930 2 : 1924

Spørsmål 6: Når fikk vi 200-kroneseddelen?

1 : 1988 x : 1991 2 : 1994

Spørsmål 7: Røyken kommune er blant Buskeruds minste kommuner i areal. Av fylkets 21 kommuner er Røyken:

1 : Minst x : Nest minst 2 : Tredje minst

Spørsmål 8: En tid etter at jernbanetunnelen fra Asker til Lier ble åpnet ble Spikkestad endeholdeplass for tog til Oslo. Når ble tunnelen åpnet?

1 : 1969 x : 1973 2 : 1977

Spørsmål 9: Hvis man kjører fra Lahell via Spikkestad (ikke RV 23), Røyken, Bødalen til Rortunet Slemmestad, hvor mange 80 km-soner passerer du?

1 : 2 x : 1 2 : 0

Spørsmål 10: 1. januar 2006 hadde Røyken 17 594 innbyggere, hvor mange var det 1. januar 1996?

1 : 15 912 x : 15 143 2 : 16 534

Spørsmål 11: Slemmestad ungdomsskole var kommunens første, når ble den tatt i bruk?

1 : 1964 x : 1966 2 : 1968

Spørsmål 12: Når kom den nye kongefamilien til Norge i 1905?

1 : 13. november

x : 18. november

2 : 25. November

1 2 1 X 1 2 1 X 2 X 1 2

De riktige svarene er understreket

Slemmestadspeidernes historie

Fra Martin Johnsen, Gruppeleder for Slemmestad KFUK-KFUM-speidere har BM mottatt denne henvendelse:

Vi feiret i fjor gruppens 60-års jubileum. Med mange av de gamle lederne og speiderne fortsatt i live og bosatt i nærområdet ser jeg det som viktig å forsøke å samle så mye som mulig materiell. I den forbindelse kunne jeg tenke meg å benytte Bygdemagasinet for å komme i kontakt med personer som sitter inne med kunnskap og i tillegg kanskje har litt interesse for historie og bevaring av minner/høydepunkter for ettertiden.

Det ideelle hadde selvfølgelig vært om noen kunne påtatt seg arbeidet med å samle og skrive historien til gruppen gjennom de siste 60 årene. Kanskje noen av historielagets medlemmer kan være interessert? I alle fall kan dette arbeidet føre til noe skriftlig som også kan brukes i Bygdemagasinet.

Redaksjonen oppfordrer alle speidere, gamle og nye, ja også foreldre til speidere, om å gjøre sitt til at så mye stoff som mulig om emnet graves fram. Har du noen historier, bilder eller annet, så ta kontakt med redaksjonen eller kontakt Martin Johnsen direkte. Hans mobilnr. er: 99001799. e.post: martin@slemmestadspeider.org

RED.

Sommertur til Labromuseene og Kongsberg kirke

18. juni dro 22 deltakere fra Røyken med kurs mot Skollenborg og Labro. Vi ble møtt av Arne Gyttrup fra Spikkestad og hans kone. Labro er vel deres annet hjem. Her er det lagt ned atskillige dugnadstimer!

Etter å ha fått litt historikk om Labrofossen og industrien som vokste fram, gikk vi inn i den bygningen som i dag huser Norsk Vassdragsmuseum. Her lå den gamle kraftstasjonen fra 1910. Bygningen har delvis vært rast sammen. I dag står den der som et praktfullt museum. Her fikk vi et innblikk i naturen, industrien og kulturen langs Numedalsvassdraget. Det var utstilling om elektrisitetsproduksjon og det var en audiovisuell utstilling fra FN-sambandet kalt «Vannets betydning i et globalt perspektiv». Her er det mye å hente for skoleklasser. Etter å ha vandret rundt i den store bygningen og vært ute på Labrodden, ruslet vi opp til Numedalslægens Fløtningsmuseum som var det tidligere Damhuset. Her fikk vi et innblikk i tømmerfløtnings historie i Numedalsvassdraget. Herfra går det en tømmerrenne som er en av de lengste som er bevart i Norge. Her kunne vi også nyte en fantastisk utsikt. Labrofossen er i dag ikke som den engang var, vill og vakker. Den har vært et yndet motiv i norsk malerkunst. Bl.a. J. C. Dahl, Thomas Fearnley og Hans Gude har sett det vakre i Labrofossen. I dag er vannet regulert langt under bakken.

Vi var innom Labro atelier. Her tok Oddbjørn Ørbekk i mot oss. Han er en autodidakt kunstmaler på 81 år som fortalte om hvordan han arbeidet. Deretter tok Trygve Rognan, pensjonert vegsjef i Buskerud, oss med på en runde på Norsk veg museum Region Sør/Buskerud. Her fikk vi presentert Buskeruds veghistorie. Kjellstad-bommen var nå kommet på museum. Mat og drikke måtte vi jo etter hvert ha. Labrocafeen var nyåpnet og vi satt utenfor i nydelig sommervær. Noen var også innom «krambua». Labrostua avla vi også et besøk. Her var det tidligere kontor og spisebrakke. I dag var det bl.a. utstilling av kopier av diverse kunstverk med motiver fra Labro. Så gikk turen til Kongsberg kirke. Vi ble tatt i mot av en entusiastisk guid som nær sagt hadde vokst opp i Kongsberg kirke. Her fikk vi en grundig innføring i Kongsbergs og kirkas historie. Kongsberg og Røros kirker er unike når det gjelder plasseringen av alteret med prekestolen rett over, og deretter orgelet øverst. Orgelet og alle malte flater er nylig restaurerte. Vi fikk bevege oss rundt i kirka. Det er en imponerende høyde innvendig med takmalerier og flotte krystall lysekroner fra Nøstetangen. Turen gikk deretter rett tilbake til Røyken. Historielaget har igjen hatt en vellykket utfukt!

MARIT OG ODD SVENDSRUD

*Labros historie
fengslet tilhørerne
fra Røyken*

Skibakker i Nærsnes

Bjørn Fossnes har i Bygdemagasinet nr. 48 fra november 2005 en leseverdig artikkel om skibakker i Røyken. Denne er fulgt opp av Jorunn Lillelien Kaspersen i Bygdemagasinet nr. 49 fra mai 2006. Formålet med nærværende artikkel er å sette Nærsnes på Røykens skikart.¹

Jeg har registrert i alt syv eller åtte - alt etter som man regner - skibakker i Nærsnes. Det er selvsagt et spørsmål om alle disse i dag ville fått etiketten hoppbakke og fortjener omtale – ikke fordi de ikke ble brukt, men fordi noen av dem ikke skiller seg særlig ut fra det som foregår i enhver snøkledd bakke vinterstid. Likevel; noen av oss husker fortsatt mange av disse bakkene, og gode minner fortjener å bli tatt vare på.

Damstukollen

Den skibakken i Nærsnes som det var lagt mest arbeid i å anlegge fikk kort levetid. Den lå på vestsiden av Bårdsrudtjernet, og heldigvis har vi et bilde av bakken². Som det fremgår er bakken forsynt med stillas. Bakken ble kalt

Damstukollen etter plassen Damstua som lå like i nærheten. Denne plassen ble revet i forbindelse med oppdemmingen av tjernet først på nittensytti-tallet.

Den som sto i første rekke for å bygge opp denne bakken var Martin Sand (1920-1988), men med god innsats av Olav Skogholt og Erling Lillerud³ (1906 - 1969). Jentene deltok også, blant annet Synnøve Leikanger (f. Skogholt i 1923) og hennes kusine Irene Berg (f. Syvertsen i 1924).

Det ble bare avholdt et skirenn i bakken, i 1947. Da ble bakkerekorden på 43,5 m satt av Magne Ski som vant sin klasse i rennet. Samme dag ble det også arrangert langrenn over 17 km.

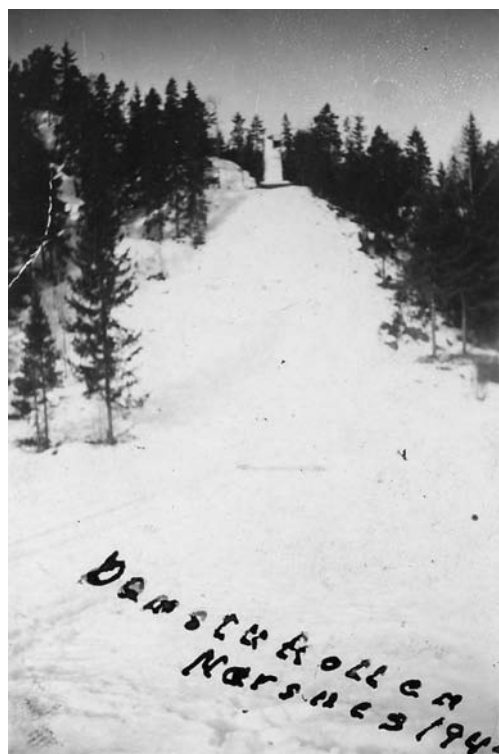
Bjørn Lobben hentet hoppere med sin fars, Karl Lobbens (1900-1988) lastebil på Røyken stasjon. Denne bilen var en Opel Blitz, som etter den tids praksis i slike oppdrag var forsynt med krakker og høye lemmer med vinduer.⁴

Damstukollen måtte rives på grunn av at tjernet tjente som drikkevannskilde for IS Nærsnes Vels Vannverk.⁵

Nybakken

En annen bakke, som ble bygd opp på nittensyve-tallet - mye som følge av stor arbeidsledighet og god tid, var Nybakken. Denne bakken, som regelmessig ble satt i stand hver vinter til opp på nittensytti-tallet, var ikke forsynt med stillas men fulgte terrenget i åsen vest for den søndre Nydammen der det den gang var et åpent jorde. Gustav Adolf Devik (1889-1955) og Erling Nilsen (1904-1976) sto i første rekke for å anlegge denne bakken. Det ble arrangert flere skirenn i denne bakken; Olav Skogholt vant både en 2. og en 5. premie her – men han brakk også beinet i denne bakken da han gikk i syvende klasse. Familien Olsen på «Steinborg» bidro med premier til flere av disse rennene. Bildet⁶ er fra et av disse skirennene, og mye taler for at dette ble arrangert av Nærsnes Ungdomslag, en forgjenger til Nærsnes Idrettsforening, nå Nærsnes og Åros Idrettsforening. Vi må legge til grunn at dette rennet fant sted før krigen.

Hvilke personer som er avbildet er ikke lett å si siden de fleste står med ryggen til, men Haakon Larsen (1916-2000) kjennes igjen til venstre på bildet⁷. På det andre bildet⁸ fra

denne bakken løfter Erling Nilsen (til venstre) og en ukjent⁹ opp Magne Torvbråten (1918-1976). Nybakken tålte hopp på rundt 40 m – det var et mål å hoppe «til eika». Håkon Brevik (1917-1995) hoppet bakken helt ned, men så brakk han også beinet.

Hoppere fra andre steder enn Nærnes hoppet også i Nybakken, blant annet far Aksel Martinsen (1897-1973) med sønnene Arne (1923-1988), Birger (f. 1925) og Sverre (f. 1927, nå Ravnvik) fra Åros. Sverre ble kalt «Svala» på grunn av sine stilmessige gode hopp. Den som opp til i dag står med Røykens beste prestasjon i Holmenkollen, Birger Arnesen¹⁰ fra Slemmestad, var også å se her.

Vinteren 1939-40 var det finsk flagg på hoppkanten. Da ble det samlet inn penger til Finland som var angrepet av Sovjetunionen den 30. november 1939. Ole Nilsen (1888-1963) og Karl Lobben var dommere, noe de også var i andre renn.

I årene før krigen ble det avholdt hopprenn i Nybakken, Granabakken på Røyken og Blåfjell på Heggedal hvert sitt år.

Nybakken var som nevnt i bruk til opp til nittensytti-tallet. Ivrig hoppere på denne tiden var Jan Arthur Løkkeberg, Per Kristiansen (f. 1949) og Stein Fredrik Sandberg. Etter at Per Kristiansen brakk benet og måtte fraktes til lege på en improvisert skikjelke dalte interessen for å bruke bakken – noe som vel også lå i

tiden. I enda noen år på syttitallet ble det imidlertid hoppet på stompeski (av plast, moderne på denne tiden) i deler av denne bakken.

Nybakken var for øvrig ikke helt god, den var, som det også kan skimtes på bildet, skjev i ovarennet og skakk i overgangen.

Sokka

Det var også hopping i en bakke som lå syd for Sokkajordet, med slette på jordet. I denne bakken var det praksis å legge hoppet høyere og høyere ettersom det ble mer og mer snø, med tilsvarende økning av hopplengdene. Her ble det hoppet rundt 15 – 20 m.

Bratlikollen

I Svaberg, med kjælenavnet Gabrielsby'n, ble det også bygd opp en bakke hver vinter til etter krigen. Denne bakken lå i åsen på vestsiden av Sundbyveien (da bare kalt Storveien), sør for Sundbyveien 47. Den ble kalt Bratlikollen etter navnet på eiendommen til Einar Gabrielsen (1900-1975) der den lå. Hopperne måtte ta veien i bruk etter nedslaget. Dette var selvsagt ikke farefritt, selv med de tiders beskjedne biltrafikk.

Graffjordet

En fjerde hoppbakke ble forut for dette regelmessig bygget opp hver vinter på eiendomm-

en Nordre Nærnes, på det vestre «Graffjordet» ned mot Graffdammen. Starten på ovar-
ennet gikk midt i Storveien (Sundbyveien
m.a.o.). Bortsett fra dette var bakken bra, og
det ble hoppet mellom 15 og 20 m her.

Eikebakken

Så lenge AS Søndre Nærnes holdt seg med
hester, det vil si til rundt 1960, ble området
rundt den søndre Nydammen brukt som
havnehage. Det medførte at åsen på vestsiden
av dammen, kalt Eikebakken, ble holdt fri for
trær og busker. Dette var den et yndet sted å gå
på ski, men de skibakker jeg husker fra dette
området må mer betegnes som lekeplasser. På
nittenseksti- og syttitallet fikk imidlertid
området en renessanse med det som da ble kalt
Pumpehusbakken etter et lite pumpehus som
lå der. Det ble hoppet opp til 20 m i Pumpe-
husbakken. Her holdt også det daværende
Nærnes Husmorlag et hopprenn, der under-
holdningsverdien sies å ha vært stor. Bruken
av også denne bakken døde ut på syttitallet.

I dag er området tilgrodd og tilplantet, noe
som er synd både for kulturlandskapet og for
historien rundt isdriften i Nærnes

Før Nybakken ble det i midlertid hver vint-
er bygd opp en større bakke her, og hvor bl.a.
Frans Sand (1911- 1999) hoppet bra. Det var på
tale å gjøre denne bakken mer permanent, med
det tillot ikke Søndre Nærnes AS, naturlig
nok fordi det da fortsatt var aktiv isdrift på
Nydammen. Av samme grunn var det egent-
lig ikke tillatt å stå på ski ned på dammen, bare
på demningen mellom dammene. Dette ble det
riktignok syndet en del mot, også så langt som
at hopperne kjørte over nyskjærte råker. Andre
gode hoppere på denne tiden var, foruten Olav
Skogholt og Frans Sand, Kristian «Dikken»
Skogsbo (1910- 1940) og Ove Støa, som var fra
Sætre¹¹.

Myrabakken

Og så til slutt: Myrabakken ble bygd opp i terr-
enget sør for den søndre Ramtondammen. Her
ble det hoppet opp til 10 – 12 m. Bakken var av
så beskjeden størrelse at selv undertegnede
vågde seg på den, men var altså så flittig i bruk
at den fikk eget navn.

Etterord

Denne artikkelen, som nærmest var tenkt som
en replikk til Bjørn Fossnes' artikkel, hadde jeg
opprinnelig tenkt å basere på mine egne hist-

oriekunnskaper. Jeg begynte imidlertid å
snakke med naboer og venner om temaet, og
det slo meg at det er store kunnskaper om hist-
oriske emner som står i fare for å gå i glemme-
boken. Moralen blir da: Snakk med hverandre
og ta vare på historiekunnskapene!

KÅRE SELVIK

Noter

- ¹ Kilder: Olav Skogholt (f.1913), Mary Sand
(f. 1914), Magne Ski (f. 1926), Kåre Gabri-
elsen (f. 1930), Gunnar Fjell (f. 1932), Arne
Nilsen (f. 1939), Bjørn Lobben (f. 1924), Jan
Arthur Løkkeberg (f. 1945), Arne Myrvang
(f. 1951), Kari Wenche Sandberg (f. 1935)
og Stein Fredrik Sandberg (f. 1957). Alle
takkes herved! Jeg vil være takknemlig for
å få påpekt feil og utelatelser, og nye opp-
lysninger mottas med takk!
- ² Bildet eies av Olav Skogholt, ukjent foto-
graf.
- ³ Erling Lillerud var så lenge han levde
sentral i idrettslivet i Nærnes, og fortjener
en egen artikkel.
- ⁴ Denne bilen var av årsmodell 1939 (3,6 liter
motor og 5 gir), og krigsbytte. Da den ble
overtatt av Lobben var den forsynt med en
helt ny og ubrukt trekullgenerator, som da
straks ble kastet på skraphaugen.
- ⁵ Kilde: Georg Selvik (1904-1975).
- ⁶ Bildet tilhørte Robert Skogsbo (1909-1993),
som var formann i Nærnes Ungdomslag
sannsynligvis på denne tiden. Bildet tilhør-
er nå meg. Ukjent fotograf.
- ⁷ Mannen med persianerlue og mørke briller
kan være Josef Gjertsen (1908-1990), men
dette har hans sønn Arne Gjertsen (f. 1943)
ikke kunnet bekrefte.
- ⁸ Bildet tilhører Arne Nilsen , sønn av Erling
Nilsen. Ukjent fotograf. Bedømt etter åsen
bak kan bildet være fra Eikebakken., se
nedenfor.
- ⁹ Kan noen kjenne igjen denne mannen?
Ingen av kildene har lyktes i dette.
- ¹⁰ Se Jorunn Lillelien Kaspersen i Bygde-
magasinet nr. 49 side 15.
- ¹¹ Ove Støa var sønn av min grandonkel
Sigurd Støa fra Sætre. Noen vil fortsatt
huske ham som skipper på rutebåtene til
Oslo.

Røyken Kommunes Kulturpris for 2006

Da Røyken Historielag i 1987 mottok dette trofeet for restaurering av Kornmagasinet ble vi glade og stolte på lagets vegne. Mye av æren for dette arbeidet ble tillagt den såkalte «firerbanden», bestående av Sverre Hella, Olaf Skryseth, Bjørn Brønner og Terje Martinsen.

Ikke mindre fornøyde ble vi da det kom oss for øret at Terje Martinsen skulle tildeles prisen for 2006. Begrunnelsene for tildelingen skulle være innlysende.

Arbeidet med den nye to-binds bygdeboka har engasjert mange, men det er vel ingen som bestrider at dette er Terjes verk fra A til Å. Alle kjenner nå til hvilken suksess dette verket har blitt. Det er lite trolig at boka kunne blitt slik uten Terjes enorme interesse for og kunnskaper om kultur, arbeid og bygdeliv.

Terje har også gjennom en årrekke bidratt til kulturelle aktiviteter i Røyken. I nærmere 30 år har han utmerket seg på mange måter innen kulturlivet i bygda, ved en innsats så vel av fysisk som av åndelig karakter.

Han kom tidlig med i historielaget og ble lagets formann allerede i 1986. Utover hans arbeid med Kornmagasinet har Terje utført mange oppdrag for laget, blant annet som foreleser og guid ved kurset «Bli kjent i egen bygd», samt ved flere markvandringer.

Under sin tid som formann tok han tak i arbeidet med restaurering av hovedhuset og Salen på Hernestangen. Dette arbeidet er senere fulgt opp, slik at Hernestangen i dag fremstår som en perle. Omtrent samtidig ble Terje ansatt som kultursjef i kommunen. Under denne tiden tok han del i arbeidet med å få opprettet et cementmuseum i Slemmestad, noe som resulterte i åpning i 1991. Det siste tiltak fra Terjes side for å ta vare på kulturelle verdier, var hans initiativ overfor Historielaget når det gjaldt kjøpet av Grodalen Mølle.

De fleste har vel fått med seg at Terje Martinsen i en periode fra 1996 til 99 også har svinget ordførerklubba, og har i tillegg hatt utallige verv i styre og stell.

Vi gratulerer Terje hjerteligst med en velfortjent pris.

Forslaget kom fra Frøydis og Cato L. Christoffersen.

Ca. 40 mennesker, medlemmer og ikke-medlemmer, hadde møtt opp på Kornmagasinet torsdag 19. oktober for å hylle prisvinneren.

Terje overrekkes det gjeve trofeet.

Tilstelningen åpnet ved at den alltid populære Rolf «Mulen» Karlsen, ved hjelp av filmsnutter overspilt til DVD, tok oss med til Slemmestad og Bødalen mange år tilbake. Det var flere kjente ansikter å oppdage. Spesielt Sanitetsforeningens arbeid ble viet stor oppmerksomhet, både for utdeling av suppe til skolebarn under krigen, og i det utrettelige arbeidet med å tilvirke og selge fastelavensris til inntekt for foreningens arbeid. Slemmestadsområdet er privilegert som har en entusiast som Rolf til å grave fram bilder, filmer og dokumenter av historisk verdi. Vi gleder oss til å se den neste filmen som vi vet er under sammenstilling. Rolf ble som kjent tildelt kulturprisen for 2003.

Det var som seg hør og bør ordføreren som foretok den høytidelige overrekkelsen av kulturprisen. Rune Kjølstad hadde mange pene ord å si om Terje Martinsen og det arbeidet han har utført i Røyken bygd, og da spesielt om arbeidet med bygdeboka. Selv om de to er politiske motstandere og «bitre konkurrenter» om ordførerklubba, skinner det tydelig igjennom at de har stor respekt for hverandre. Rune overrakte «pris-stenen» og diplom til Terje under bifallende applaus fra de fremmøtte.

Røyken Vokalensemble gledet oss med et allsidig repertoar, og åpnet med en «gratulerer med prisen-sang», spesielt laget for dagen.

Det var for anledningen tilvirket to store og flott dekorerte marsipankaker som prisvinneren fikk den ære å begynne på. Historielagets arrangementskomité sørget for kaffe, og hadde som vanlig laget en trivelig ramme om tilstelningen.

Arrangementet på Kornmagasinet var et samarbeid mellom Røyken kommune og Røyken Historielag.

RED.

Loppetorget

... og så ble det loppetorg – 29. og 30. april !!!

La oss slå fast med en gang – det ble en dundrende suksess, ikke minst på grunn av den store responsen vi fikk fra våre medlemmer og ikke medlemmer. På forhånd hadde vi satt opp plakater over hele kommunen og puttet små «brev» i postkassene med ønsker om gjenstander til loppetorget vårt. Vi hadde lagt lista litt høyt, ville ha et loppetorg med kvalitet.

Museumskomiteen var tildelt ansvaret for arrangementet, og i ukene på forhånd var det stor aktivitet. Vi reiste rundt og hentet gjenstander over hele kommunen. Vasket og puss- et og sorterte med hard hånd. Stablet og bar

det hele opp i 2.etg. på Kornmagasinet – og mistet snart oversikten. Ingen av oss hadde noen erfaring med loppemarked, men vi lærte underveis og hadde noen morsomme, hyggelige og innholdsrike arbeidsuker.

Kornmagasinet ble ryddet og skapt om til en formidabel brukthandel. Det skinte i krystall, glass, porselen, messing, tinn, sølv, keramikk. Det var kjøkkenutstyr av høy kvalitet, bestikk og ubrukte serviser, tresaker og håndarbeider. Bilder, pyntegjenstander, leker, renvaskede kosedyr for små barn. Radioer, Lp-plater, kassetter, turutstyr, julepynt og snurrepiperier.

Antikviteter, mynter og kostbarheter til auksjonen

Ute hadde vi to store telt for store ting som kompostkvern, gressklipper, hagesaker osv. og møbler, nye og gamle og bøker i lange baner.

Og vi var ganske slitne og fornøyde dagen før dagen.

Så opprant dagen da og værgudene var så visst ikke på vår side, det regnet. Kommer det noen tro? Og folk kom! Før kl. 10.00 var det kø ute i regnværet! Og folket handlet av oss og vi smilte fra øre til øre. Så mange hyggelige mennesker og nesten ikke pruting. Den lille prutingen som var, sto profesjonelle oppkjøpere for. Det luktet kaffe fra kjøkkenet og vaffelpressa jobbet dobbelt. Dette var moro! Og moroa varte i 2 dager!

Kassereren kom og kasserer- en telte penger. Det ble en inntekt på kr. 46.000.-!!

Vi er imponert over og takknemlig for den store gavmildheten blant folk som førte til at vi kunne få til dette.

Så var det pakking, rydding, rydding, mer rydding, vasking og etter 2 dager var Kornmagasinet igjen sitt gamle jeg.

FRØYDIS

Markvandring 27. august 2006

Istrålende sommervær møtte 22 personer opp denne søndags formiddagen for å være med på Røyken Historielags høstvandring fra Nærnes. Med oss på turen hadde vi guidene Harald Sand og Kåre Selvik.

Turen startet ved Nopec. Underveis fikk vi orientering om idriften langs vannene og i Bårsrudtjernet. Fra tjernet gikk turen videre opp til Bårsrud gård hvor Knut Bårsrud fortalte om gårdens historie. Bårsrud var et leilendingsbruk under Røyken prestebolig og kirken frem til 1823*. Her på gårdstunet ble nistepakka spist og kaffen drukket opp i solen.

Turen fortsatte nedover Østveien, en ca. 2 km løype i skogen frem til Gartnerveien.

Fra Gartnerveien gikk turen via Nærnestangen, forbi Betel og Strandheim og opp til Nærnes sentrum. Vi fortsatte forbi tidligere Isaksens Landhandleri/brygge, Saltbutangen, hvor det en periode ble utvunnet salt, og videre til Nærnessteinen.

Så gikk turen over Bukta og Promhavn slipp og propsen, som tidligere huset et teglverk (1899–1920 *) Proppen har også vært brukt av Nærnes idrettsforening til fotballbane, innviet 6. august 1950.

Fundamenter til isstabler/ishus forteller mye om iseksporten. Det var isdrift i Nærnes fra 1850 tallet og ca. 100 år fremover

Vel tilbake til bilene var vi alle enige om at det hadde vært en fin tur, men nydelig vær og mange fine historier om stedene vi passerte.

**Årstall iht Kåre Selviks papirer.*

ANNE-KIRSTI

Småplukk fra 2. etg.

I 2. etg. På Kornmagasinet befinner Bygdesamlingen vår seg. Her er litt av hvert å se på for interesserte, og det hadde vært hyggelig om noen flere ville ta seg en tur. I Bygdemagasinet fremover skal vi vise noen bilder av det vi har, nytt og gammelt.

Gammel støvsuger

Dette er en Nilfisk støvsuger, antagelig produsert en gang i 1920-årene. Støvsugeren ligger i originalemballasjen, en trekasse, 67 x 19 x 16. Tilleggsutstyret: 4 munnstykker, 2 med naturbust, 2 i stål, ledning med støpsel, alt i god stand. Motoren virker og støvsugeren snuser forsiktig på støvet og lar det meste ligge igjen. Hvem som har eid denne vet vi ikke, men den ble reddet fra Follestad fyllplass.

Fabrikeret af A/S Fisker & Nielsen
Peter Bangsvold København.
No 48989

Gammel garnvinne fra Spikkestad, også kalt hespetre. Denne er i en brun tresort og er i meget god stand. Den har «karusell» med 6 «vinger.» På hver vinge er det festet små stolper som

Garnvinne

garnet skal vinnes rundt. Disse stolpene kan flyttes til 3 forskjellige posisjoner, alt ettersom hvor mye garn som skal vinnes på. Vinna står på 3 dreide ben, stammen er også dreid, det samme er stolpene. Hele gjenstanden er forseggjort.

FRØYDIS

Henrik Henriksen, skipsbygger fra Nærsnes

Denne artikkelen baserer seg på en artikkel i Buskeruds Blad fra 1950, kalt «En skipsbygger og hans store hobby.» Artikkelen er undertegnet Sv. N.

Skipsbyggeren het Henrik Henriksen og bodde på eiendommen Saltbukta på Nærsnestangen. Han var født i 1877, og nærmet seg 73 år da han ble intervjuet i avisen, men var fortsatt aktiv.

Gunda og Henrik Henriksen på hans 75-årsdag i 1952. Foto utlånt av Gerd Oppedal.

Henriksens yrkeskarriere startet som 19-åring, da han var med faren og tømret en jakt. Så begynte han hos Adam Jensen med tømring av jakter, før han i 1906 fikk arbeid på skipsverftet til Anker & Jensen i Vollen i Asker. Der ble det bygd seilskuter, bl.a. nordpolskuta «Maud». Markedet for seilskuter skrumpet etter hvert inn, og Henriksen måtte skaffe seg annet arbeid. Han bygde da en del hus.

Henrik Henriksens store hobby var modellbåtbygging og -seiling. Dette startet han med i 1932, i en alder av 55 år. Fram til artikkelen ble skrevet i 1950 hadde han bygd 27-28 båter, de fleste på bestilling, og dessuten en rekke skute-modeller. Vi siterer fra artikkelen:

«Den første modellbåten Henriksen bygget, den var forøvrig ikke beregnet på kappseiling, var han ikke særlig fornøyd med, fortalte han. Men alt den første båten han bygget i modellklassen, nærmere bestemt i 0,80-klassen (d.v.s. at båten er 80 cm lang i vannlinjen), vant han 1. premie med i en seilas inne ved Ormøya. Og da sier det selv at han trøstig kunne fortsette

med både byggingen og seilingen, og det gikk da også slag i slag. Av de 27-28 båtene Henriksen har bygget er det 10 som har tatt 1. premie første gang de deltok i seiling.

Og Henrik Henriksen og hans båter ble vel kjent i modell-seilerkretser, og videre med. «Lay», kalte Henriksen sine egne båter. «Lay I», «Lay II» o.s.v. – oppover til «Lay VIII», som er den siste modellbåten han har bygget til seg selv, hittil i alle fall. I dag har han igjen «Lay II», som er hele 18 år gammel og hører hjemme i 1-meter-klassen, en båt i 0,80-klassen og en i 0,60-klassen. Med «Lay II», som vi forstår er selve grombåten hans, har han foruten å ha deltatt i Bergen, Stockholm og København – en gang på hvert sted – og alle tre gangene reiste han hjem med en 1. premie. Denne båten er en slik skarpseiler at hvis Henriksen slipper den utpå en dag det er god vind, så tar han ikke lenger risken på å følge etter den med robåten, men tar motorsnekka. Ellers kunne det hende at det bar galt avsted.»

Henrik Henriksen med to av modellbåtene. Den største båten er i 1 meter-klassen, den minste i 0,60-klassen. Bilde fra avisartikkel, lånt av Gerd Oppedal.

Premiesamlingen ble etter hvert av en anselig størrelse, over 100 i alt, og de fleste var første-premier.

Henrik Henriksen bygde båtene etter egne tegninger. De fleste ble bygd etter den såkalte «smørbrødfasongen», dvs. at platene limes på hverandre. Materialene var svært spinkle, tykkelsen på kledningen i skroget varierte mellom 2 og 4 mm. Dekksplankene var millimetersmale og tynne spiler, kunstferdig limt sammen. Materialene var forskjellige: furu, osp, lind og mahogny. Den største båten, 1 meter lang, veide ikke mer enn 3 kilo, men hadde 12 kilo bly i kjølen.

Det kunne ta rundt en måned å bygge en båt, dersom han ikke gjorde noe annet.

Henrik kjøpte eiendommen Saltbukta kort tid etter 1900. Han ble gift på denne tida med Gunda Nilsen, som var fra Saltbukta, datter av «jagtemand» Kristian Nilsen (f. 1830) og Olava (f. Knudsen 1839), fra Asker. Eiendommen hadde vært i familiens eie i alle fall siden 1865. Henrik (1877-1957) og Gunda (d. 1963) fikk åtte barn, den eldste var Anton (1903-1974), som overtok Saltbukta. Han ble gift med Gunvor Astrid Johanne Hansen (f. 1916) fra Prestenga i Slemmestad. Deres datter Gerd og hennes mann Odd Oppedal bor i Saltbukta i dag.

Men Henrik Henriksen var ikke den eneste i slekta som drev med båtbygging og modellbåtseiling. Broren Kristian (f. 1886) arbeidet sammen med Henrik på båtbyggeriet i Vollen. De hadde nær kontakt med kongefamilien. Alle kronprins Olavs seilbåter ble bygd her. En av eierne, Johan Anker, lært kronprinsen å seile. Johan Anker var for øvrig med kongen nordover i april dagene i 1940, og døde på reisen. De ansatte hos Anker & Jensen ble tvangs-

Bolighuset i Saltbukta etter ombygging i 1926. Foto utlånt av Gerd Oppedal.

Kristian Henriksen og sønnen Viggo fotografert rundt 1935 på Bjerke. Foto utlånt av Viggo Bjærke.

sendt til Fayes båtbyggeri i Son under krigen, for å bygge båter for tyskerne. I likhet med broren Henrik var Kristian med på regattaer med modellbåter og seilbåter (12-metere) rundt i Europa. De bygde også modellbåter både for kronprins Olav og prins Harald.

Etter krigen arbeidet Kristian hos båtbyggeriet til Larsen og Ingebretsen, også det var i Vollen.

Kristian Henriksen ble gift med Ingeborg Andersen (f. 1898) fra Vetre i Asker. De hadde sønnene Arnt og Viggo. Viggo Bjærke er eier av eiendommen Bjærke i dag.

Henrik og Kristian hadde broren Mikal (f. 1880). Han var ugift og bodde på Bjærke. Mikal var jakteskipper, overtok jakta «Hvalrossen» i 1902. Som en av de siste i Oslofjorden la han inn motor i 1937. Jakta ble solgt i midten av 1950-åra, den sank til slutt.

Den fjerde av søsknene som nådde voksen alder, var Rebekka. Hun var også ugift og bodde hjemme til hun døde 28 år gammel i 1922. Rebekka var sydamen.

Familien Henriksen bodde på Bjærke, Nærnestangen 68, fra slutten av 1800-tallet. Foruten barna, som allerede er nevnt, besto familien av far Anton Henriksen (1848-1901) og mor Helene Vilhelmine Mikalsen (1850-

Slakt for 60 år siden

Som det fremgår av denne «avregning» så ble det solgt ku med «hud og hår» fra slakter B.H. Høvik på Røyken. Rart å tenke på når en i dag kjører forbi tomten nede ved Hegga, der B.H. og senere Odd Høvik drev sin forretningsvirksomhet. Innsendt av Ole Sønju.

Legg merke til telefonnummeret Røyken nr. 9. Appropo: Har noen en telefonkatalog fra den tiden? Lagets eksemplar på Kornmagasinet er dypt savnet!!

RED.

B. H. HØVIK
KJØTT - KOLONIAL
TELEFON NR. 9

Nº 369

RØYKEN, DEN 15/1-47

Herr Børge Østfold

AVREGNING
ifølge vedlagte veiesedler.
sendes Dem i sjekk/kontanter.

Nettobeløpet kr.

Merke	Antall	Vare og klasse	Kilo	Pris pr. kg.	BELØP
1	Ku	162	3/25	536.25	
1	Ferdig	20	1/65	13.00	
1	Ku	25	1/-	25.00	
1	Dur	35	4/-	14.00	
1	Finger		3/53	3.55	
	Bløt	8	9/75	6.00	
	Røstlag		5/40	5.40	
				<u>603.20</u>	

Bemerk.
For hjemmeholking gjelder:
a. Lakse pen og riktig utferd skilling.
b. Emballerer ikke slakter for det er godt avskjæret.
c. Gjor omrøring allfremst emballasje ikke ønskes returret.
d. Innmat emballert for seg, forsynes med merkelapp og føtes til lukkem.
e. Skriv tydelig navn og adresse på merkelappen.
For på følgebetret antall kylli og hva hvert kylli innholder.

Fakturabeløp til kjøperen Kr.

Tilskudd til prisnedsettelse Kr.

Omkostninger
Frakt Kr.
Kjøring og sjau "
Vekt og hallavgift "
Kjølehus og oppstalling "
Slaktning "
Porto "
Omsetningsavgift "
Salgsprovisjon "
Kr.

1922). Anton var jakteskipper, seilte med bl.a. murstein og gatestein i Oslofjorden. Helene var fra Rygge i Østfold.

Før de kom til Nærnestangen bodde de i Labråten. I folketellingen fra 1875 hadde de den nyfødte dattera Hendriette Magdalene. Anton var da styrmann. Antons foreldre gårdbruker Henrik Andreassen (f. 1820) og Karen Adamsdatter (f. 1817) bodde også på gården.

Anton hadde dessuten to brødre som var matroser, så tilknytning til sjøen har vært stor i familien.

Kilder:

Avisartikkel fra Buskeruds Blad ca. 1950.

Folketellinger

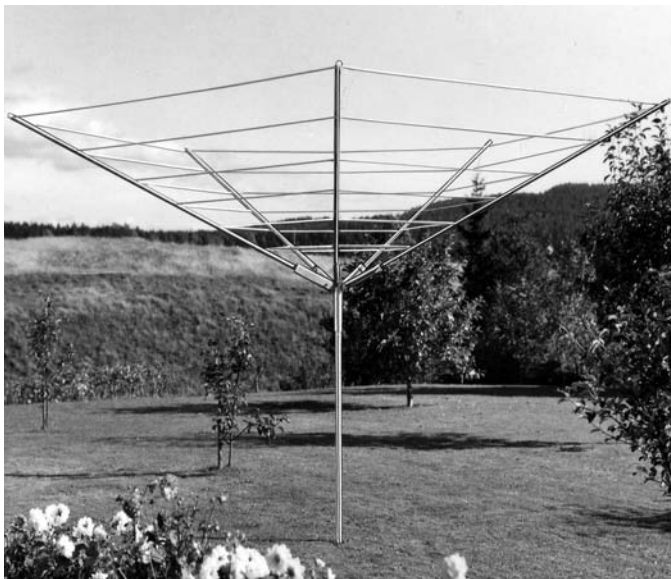
Samtaler med Gerd og Odd Oppedal og Solveig og Viggo Bjærke.

JØRN JENSEN

Tørkestativer og vevstoler

Bak denne overskriften finner du historien til en av Røykens mange bedrifter fra etterkrigstida. Hvert eneste år blir det startet nye bedrifter og gamle blir lagt ned. Alle har sin historie, og vi synes at noen fortjener å få den på trykk i Bygdemagasinet.

Det hele startet i 1956 i et bolighus på Bitehagen. Dit kom Egil og Ragnhild Stokkerud, begge var innflyttere i bygda vår. Han var opprinnelig fra Våler i Solør, kom til Røyken i 1953 og fikk arbeid på Viking Oljeraffineri på Spikkestad. Hun var fra Ullensaker, men hadde arbeidet på Gripstad veveri på Tynset. I 1951 flyttet veveriet til Åros, og Ragnhild fulgte med. Egil og Ragnhild Stokkerud startet så firmaet Standard Håndveveri hjemme på Bitehagen, der de hadde bygd nytt hus midt

Tørkestativ. Foto utlånt av Egil Stokkerud.

på 1950-tallet. De vevde gulvtepper og løpere og leverte også ferdig renning over hele landet, noe de fortsatt driver med, men nå i svært lite omfang. På det meste 3 tonn renninger på ett år. I tillegg monterte de vever, som ble solgt videre. En bordvev kalt «Monikaveven» var populær. Mye av salget gikk på postordre, og omfattet også vevestyr og garn. Salg av vevstoler var både til private og institusjoner som alders- og sykehjem. Vevstolene er konstruert av Stokkerud.

Vevstol. Foto utlånt av Egil Stokkerud.

Rundt 1965 startet Egil Stokkerud også en annen virksomhet, nemlig montering av tørkestativer, av typen «Snedig». Delene kom fra forskjellige verksteder, og ble satt sammen av Stokkerud. Disse tørkestativene er å se over hele landet, naturligvis mange på Spikkestad. Det var Egil Stokkerud som hadde idéen til dette tørkestativet, som skilte seg ut fra andre tørkestativer ved at det kunne slås sammen. Det ble for trangt på Bitehagen, og Stokkerud fikk kjøpt eiendommen Fredheim 82/8 i det som nå kalles Rogneveien på Spikkestad, like ved den da nybygde ungdomsskolen. Kåre Flataker var eier av Fredheim og hadde jordbæråker her. Han var sønn av Sofie (født

Det nye industribygget i 1972, sett fra Spikkestadveien. Foto utlånt av Egil Stokkerud.

Hekleberg) og Johan Flataker, som en periode i 1920-åra var forpaktere på mellom Myre.

Etter godkjenning av Industridepartementet ble det av den sentrale byggekvaliteten for 1969 oppført et toetasjes kombibygget med grunnflate 300 m², fordelt på 450 m² industri og lager og 150 m² bolig. Bygningen sto ferdig i 1972, på eiendommen Fredbo 82/51. Hovedfasaden vender ut mot Spikkestadveien, med inngang til to rommelige verkstedlokaler i underetasjen. I første etasje er det kontor, lager og leilighet. Bygningen er godt tilpasset terrenget og viser at det er mulig å bygge næringsbygg og samtidig ta estetiske hensyn.

Egil Stokkerud arbeidet også som byggmester. Fra 1963 til 1978 bygde han 40-50 hytter, de

Lavett ved Akershus festning. Foto utlånt av Egil Stokkerud.

fleste på Sjusjøen ved Lillehammer, men også noen i Valdres. I 1970-1980-åra bygde han eneboliger, både i Røyken, Asker og andre steder. Det nye industribygget ble også benyttet som lager for virksomheten som byggmester. Stokkerud har også vært takstmann for Storebrand boligforsikring i Røyken og omegn fra 1975 til 1985. Allerede midt i 1970-åra ble produksjonen av vevstoler og tørkestativ stanset på grunn av for dårlig lønnsomhet.

Dette har hele tida vært en familiebedrift, hvor også barna Lisbeth, Ivar og Håvard hjalp til.

Egil Stokkerud fikk et spesielt oppdrag i 1983. Da ble han forespurt av Akershus festnings venner om han kunne lage fem stykker lavetter som skulle stå ferdig til kong Olavs 80-årsdag 2. juli 1983. Tilbudet ble akseptert og lavettene står nå på Akershus festning. Før de ble plassert på riktig plass var de å se på Spikkestad og vakte stor oppmerksomhet.

I 1997 ble eiendommen overtatt av Håvard Stokkerud, sønn av Egil og Ragnhild Stokkerud.

Artikkelen baserer seg på samtaler som Inger Drengsrud Førde og Jørn Jensen har hatt med Egil Stokkerud.

JØRN JENSEN

*Før vi legger ut på vandring fra stasjonen mot mølla. Vi skyr da ikke vått...
Foto Kjell Jørgensen*

RØYKENKALENDEREN 2007

LIONS CLUB RØYKEN OG RØYKEN HISTORIELAG

HAR OGSÅ I ÅR SAMARBEIDET OM UTGIVELSE AV EN RØYKEN KALENDER

2007 ÅRETS KALENDER

ER EN SAMLING FLOTTE BILDER FRA GAMMEL INDUSTRI I BYGDA

KALENDEREN KOSTER KR. 50,-

OG ER TIL SALGS HOS HISTORIELAGET

KAN BESTILLES HOS BJARNE KJOS PÅ TELEFON 934 13 927

Bjarne.kjos@nav.no

ELLER

historielaget.no